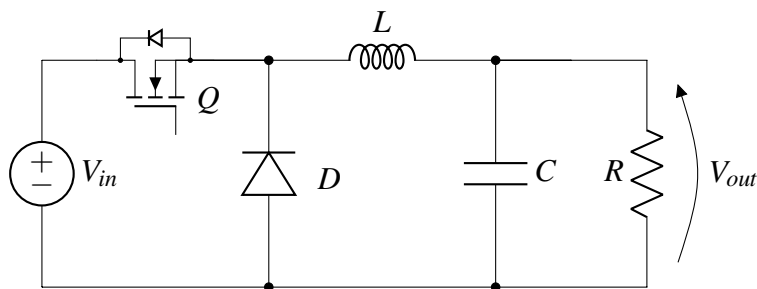
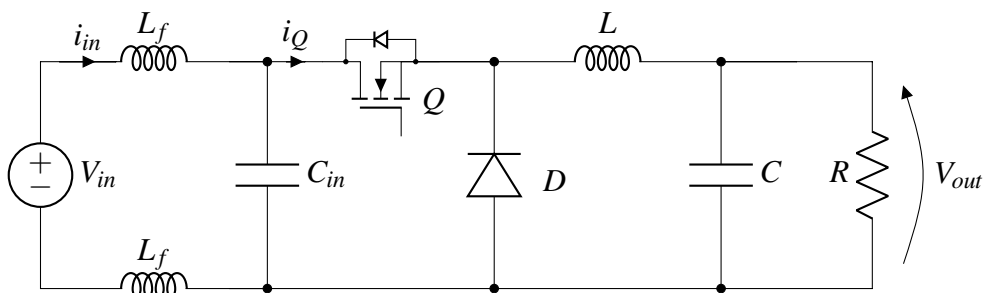

1. zadatak [25 poena] Za čoper sa Slike 1.1 poznati su sledeći podaci: $f = 20$ kHz, $R = 2.4 \Omega$, $V_{out} = 12$ V. Ukoliko se ulazni napon menja u granicama od 22 do 26 V, odrediti induktivnost prigušnice L , tako da maksimalni mogući ripl (*peak-to-peak*) struje te prigušnice ne prelazi 0.4 srednje vrednosti te struje. Zanemariti valovitost napona na kondenzatorima na izlaznom kondenzatoru, kao i gubitke u kolu. Ukoliko se na ulaz pretvarača doda filter, kao što je to prikazano Slici 1.2, odrediti funkciju prenosa $G(s) = I_{in}(s)/I_Q(s)$, kao i rezonantnu učestanost ovog filtra, ako se zna $C_{in} = 50 \mu\text{F}$ i $L_f = 4 \mu\text{H}$.

Slika 1.1

Slika 1.2

Rešenje 1. zadatka: Izraz za ripl struje prigušnice je

$$\Delta I_L = \frac{V_{out}(1-D)}{L_f}, \quad (1.1)$$

na osnovu čega se može zaključiti da se maksimalni ripl ima pri minimalnoj vrednosti ulaznog napona, tj. pri najvećoj vrednosti ulaznog napona. Sledi $L \geq 161 \mu\text{H}$.

Tražena funkcija prenosa računa se prema izrazu

$$G(s) = \frac{1}{2s^2 L_f C_{in} + 1}, \quad (1.2)$$

pa je rezonantna učestanost filtra

$$\omega_{rez} = \frac{1}{\sqrt{2L_f C_{in}}} = 50000 \text{ rad/s } (\approx 7.96 \text{ kHz}). \quad (1.3)$$

2. zadatak [20 poena] Trofazni inverter povezan je preko trofazne prigušnice induktivnosti $L = 15/\pi$ mH po fazi na trofazni simetrični mrežni napon efektivne vrednosti faznog napona 230 V i frekvencije $f = 50$ Hz. Kod invertora primenjena je sinusna modulacija. Odrediti minimalnu vrednost ulaznog jednosmernog napona invertora tako da inverter radi u linearnom režimu rada i tako da se mreži predaje prividna snaga osnovnog harmonika:

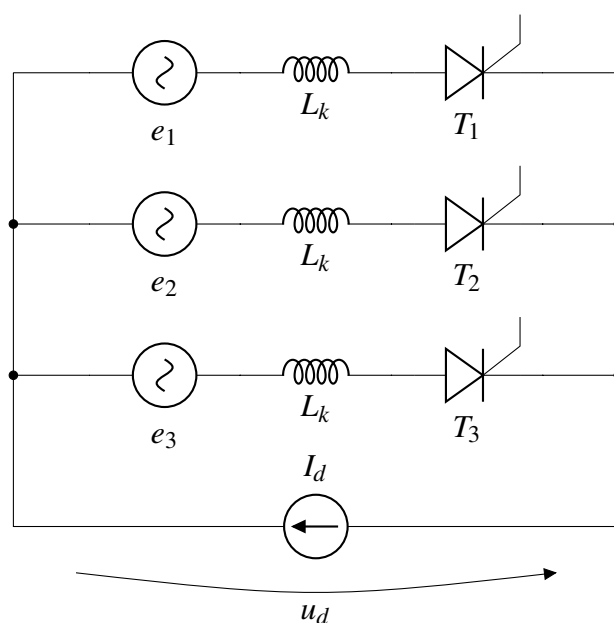
- $\underline{S}_1 = (12 + j \cdot 6)$ kVA.

- $\underline{S}_1 = (12 - j \cdot 6)$ kVA.

Za oba slučaja skicirati vektorske dijagrame napona i struja jedne faze.

Rešenje 2. zadatka: Minimalna vrednost ulaznog napona u prvom slučaju 691.4 V, dok je u drugom jednaka 618 V.

3. zadatak [25 poena] Trofazni jednostrani ispravljač sa Slike 3 povezan je na svom ulazu na trofazni direktni sistem napona efektivne vrednosti napona E i učestanosti ω , gde je izraz za napon prve faze $e_1(\omega t) = E\sqrt{2}\sin(\omega t)$. Struja optrećenja ima zanemarljivu valovitost, pa se izlaz može modelovati strujnim ponorom I_d , gde je $I_d > 0$. Ugao paljenja tiristora je $\alpha = \pi/3$. Ukoliko signali za uključenje tiristora T_2 i T_3 greškom zamene mesta, tj. na gejt tiristora T_2 se dovede signal za uključenje tiristora T_3 , i obrnuto, izvesti izraz za srednju vrednost izlaznog napona u ustaljenom stanju. Ugao trajanja impulsa za uključenje je $\pi/6$. Zanemariti uticaj induktivnosti rasipanja na komutaciju, tj. pretpostaviti da komutacija traje zanemarljivo kratko.

Slika 3

Rešenje 3. zadatka: U trenutku $\omega t = \pi/6 + \alpha$ uključuje se tiristor T_1 . U trenutku $\omega t = \pi/6 + \alpha + 2\pi/3$ tiristor T_3 je direktno polarisan ($e_3 \geq e_1$) i dobija impuls za uključenje, pa se uključuje u tom trenutku. U trenutku $\omega t = \pi/6 + \alpha + 4\pi/3$ tiristor T_2 je inverzno polarisan ($e_2 \leq e_3$), pa iako dobija impuls za uključenje, neće se uključiti. Tiristor T_3 završava svoje vođenje ponovnim uključanjem tiristora T_1 u trenutku $\omega t = \pi/6 + \alpha + 2\pi$, čime je kompletiran jedan period. Srednja vrednost izlaznog napona u ustaljenom stanju je

$$U_d = \frac{3E\sqrt{6}}{4\pi}. \quad (3.1)$$

Teorijsko pitanje [20 poena] Poluprovodnički prekidač u kolu primara transformatora - problemi i rešenja.

Napomene:

- Ispit traje 180 minuta.
- Dozvoljena upotreba kalkulatora, grafitne olovke i šablona za crtanje talasnih oblika.
- Svaku tvrdnju u rešenju zadatka potkrepiti kratkim i preciznim objašnjenjem. U suprotnom, zadatak neće biti ocenjen punim brojem poena.
- Student je položio ispit ukoliko ostvari 40 poena na pismenom i ukoliko ostvari 50 u zbiru poena sa pismenog i laboratorijskih vežbi.